

SMĚRNICE A DODATKY

Praha dne 26. října 2018

Č. j.: MZP/2018/110/2487

Směrnice MŽP č. 9/2018 o zabezpečení jednotného postupu při nominaci území na národní geopark

Článek 1

Úvodní ustanovení

1. Ministerstvo životního prostředí (dále jen „ministerstvo“) rozhodlo¹ o vytvoření systému národních geoparků České republiky. Národní geoparky sledují na svém území evropsky i světově uznávané cíle v ochraně, interpretaci a prezentaci geologického a souvisejícího krajinného dědictví, kterými jsou
 - 1.1 zajištění udržitelného rozvoje pro budoucí generace podporou ochrany a zabezpečení geologického dědictví,
 - 1.2 přijetí strategie Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (dále jen „UNESCO“), týkající se globálních geoparků UNESCO sdružených v Síti globálních geoparků, která se zaměřuje na zlepšení vědeckého poznání, ochranu a udržitelné využívání zdrojů, místní ekonomický rozvoj, respektování přírodního i kulturního dědictví, popularizaci přírodních věd, vzdělávání a rozvoj geoturismu,
 - 1.3 podpora aktivit vedoucích k udržitelnému a šetrnému využívání geologického dědictví,
 - 1.4 prohloubení mezinárodní spolupráce na poli ochrany, prezentace a interpretace geologického a souvisejícího krajinného dědictví.
2. Tato směrnice definuje
 - 2.1 pojmy „geopark“, „kandidátský geopark“, „národní geopark“ a jejich základní poslání (čl. 2),
 - 2.2 pojmy „Charta národních geoparků České republiky“, „logo národních geoparků“ a „Rada národních geoparků“ (čl. 3),
 - 2.3 postup oznámení kandidatury na „národní geopark“, resp. podání žádosti o zahájení hodnotícího procesu (evaluační) za účelem získání přechodného označení „kandidátský geopark“ (čl. 4),
 - 2.4 postup hodnotícího procesu vedoucího k udělení certifikátu „národní geopark“

¹Viz bod č. 7 zápisu z porady vedení č. 1/2006, konané dne 19. 1. 2006.

- řídícímu subjektu žádajícího kandidátského geoparku (čl. 6),
- 2.5 postup periodického hodnocení (revalidace) národních geoparků vedoucího k obnovení certifikátu „národní geopark“ na další čtyři nebo dva roky, či neobnovení tohoto certifikátu (čl. 8),
- 2.6 postup nominačního procesu národního geoparku na globální geopark UNESCO (čl. 9).

Článek 2

Geopark, kandidátský geopark, národní geopark

1. Geopark je území, které:
 - 1.1 zahrnuje geodiverzitu, geologické fenomény a jevy zvláštního významu a skupiny geologických a paleontologických lokalit (geolokalit), mající regionální, národní případně mezinárodní význam pro geovědy, vyznačující se geologickou pestrostí a vzácností a reprezentující krajinu a její geologickou historii a umožňující interpretaci klíčových aspektů geologického a navazujícího krajinného dědictví,
 - 1.2 kromě geologických hledisek zahrnuje i fenomény geomorfologické, archeologické, ekologické a dále historické, kulturní a esteticky hodnotné prvky krajiny,
 - 1.3 zahrnuje také osídlená území, přičemž místním obyvatelům umožňuje aktivní i pasivní poznávání geologického vývoje krajiny, ve které žijí, především genezi, vlastnosti a používání místních hornin a minerálů, vliv horninového prostředí na místní zemědělství, lesnictví, lázeňství, vodohospodářství, stavitelství, lékařství, gastronomii, řemesla, tradice, náboženské projevy a umění,
 - 1.4 má jasně určenou hranici a dostatečně velkou rozlohu na prezentaci zvoleného geovědního tématu tak, aby byl umožněn i udržitelný a šetrný rozvoj příslušného území s vysokou mírou participace místních obyvatel.
2. Kandidátským geoparkem se rozumí území připravující se na získání certifikátu „národní geopark“. Území získává toto přechodné označení na základě rozhodnutí Rady národních geoparků na dobu pěti let. Pokud kandidátský geopark do pěti let od tohoto rozhodnutí nepředloží nominační dokumentaci, je jeho kandidatura ukončena.
3. Národním geoparkem se rozumí příkladně fungující a geovědně reprezentativní geopark s geologickou hodnotou národního významu nacházející se na území České republiky, jemuž byl udělen certifikát „národní geopark“.
4. Povinnosti národního geoparku jsou:
 - 4.1 podporovat udržitelný rozvoj usilující o sladění života obyvatel příslušného regionu s jeho přírodou a motivovat místní obyvatele ke kreativnímu zapojení do tohoto rozvoje,
 - 4.2 umožnit vzdělávání veřejnosti o vývoji a hodnotách daného území a přispět

k výuce a výzkumu v oblasti věd o Zemi,

- 4.3 prostřednictvím vhodných aktivit neohrožujících geologickou hodnotu území probouzet zájem veřejnosti o poznání geologického a souvisejícího krajinného dědictví v souladu s bodem 1.3 tohoto článku,
- 4.4 prostřednictvím řídicího subjektu geoparku spolupracovat s orgány ochrany přírody a krajiny i se specialisty geologických organizací při vytváření vhodných programů a produktů spojujících interpretaci geologického dědictví a jeho udržitelné využívání s aktivitami ekologicky šetrného geoturismu,
- 4.5 přispívat k ochraně a zachování geologického bohatství a geologických celků,
- 4.6 na konci každého kalendářního roku zpracovat výroční zprávu o své činnosti a předat ji Radě na vědomí nejpozději v březnu následujícího roku.

Článek 3 **Definice pojmů**

1. Rada národních geoparků je poradním, odborným a koordinačním orgánem ministra životního prostředí. Je složena ze zástupců institucí z oblasti geologie a dalších věd o Zemi, vzdělávání, ochrany přírody a krajiny, památkové péče, zástupců stávajících národních geoparků a specialistů na udržitelný rozvoj a cestovní ruch; ve své činnosti se řídí vlastním statutem a jednacím řádem (dále jen „Rada“)².
2. Logo národních geoparků je symbolem národních geoparků, které získávají právo je užívat v okamžiku udělení certifikátu „národní geopark“ a ztrácejí je v okamžiku jeho odnětí. Logo je vlastnictvím ministerstva, jde o registrovanou značku.
3. Certifikát „národní geopark“ je osvědčením ministra životního prostředí. Na základě podpisu Charty národních geoparků opravňuje řídicí subjekt geoparku užívat označení „národní geopark“ a logo národních geoparků.
4. Charta národních geoparků České republiky je základním ideovým dokumentem národních geoparků, vyjadřujícím jejich poslání a principy.

Článek 4 **Kandidatura na „národní geopark“**

1. Žadatel usilující o certifikát „národní geopark“ musí být nejdříve zařazen na Seznam kandidátských geoparků. Za tímto účelem vypracuje žádost o udělení označení „kandidátský geopark“ (dále jen „žádost“), kterou v elektronické i analogové podobě ve třech výtiscích zašle Radě. Povinný obsah žádosti je blíže specifikován v příloze č. 4 této směrnice. Žádost musí být odeslána Radě mezi 1. říjnem a 30. listopadem libovolného roku.

² Rada národních geoparků byla zřízena příkazem ministra životního prostředí č. 9/2007 ze dne 2. dubna 2007.

2. Žadatelem, který je řídicím subjektem žadatelského geoparku, může být jakýkoliv typ právnické osoby (např. spolek, obecně prospěšná společnost, nevládní nezisková organizace, mikroregion, muzeum, destinační agentura apod.). V rámci regionu, v němž geopark působí, žadatel dokládá dohodu o strategickém partnerství nejméně s jedním klíčovým účastníkem. Klíčovým účastníkem se rozumí subjekt s výrazným vlivem na území geoparku, zejména ve smyslu jeho ekonomického, kulturně vzdělávacího či environmentálního působení.
3. Je-li alespoň 10 % území aspirujícího geoparku součástí některého velkoplošného zvláště chráněného území přírody, je žadatel povinen doložit také dohodu o strategickém partnerství s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR nebo příslušnou správou národního parku. Obsahem této dohody je nastavení vzájemné spolupráce a výměny informací.
4. Tajemník Rady eviduje každou doručenou žádost a kontroluje, zda obsahuje všechny požadované náležitosti; v případě formálních nedostatků vyzve nejpozději do 31. prosince téhož roku žadatele k jejich odstranění. Pokud není upravená žádost Radě doručena do 1. dubna následujícího roku, není Radou posuzována.
5. Tajemník Rady rozešle zaevidovanou žádost k posouzení členům Rady nejpozději 20 dní před jejím zasedáním, na němž se má žádost projednávat. Rada na svém nejbližším jednání posoudí potenciál žadatelského geoparku spočívající v jedinečnosti a reprezentativnosti geologického a souvisejícího krajinného dědictví na jeho území. V rámci tohoto potenciálu jsou posuzovány také přínos, reprezentativnost a jedinečnost navrhovaného tématu geoparku, přičemž jsou zohledněny způsob současné ochrany geologického a souvisejícího krajinného dědictví jakož i možnosti žadatele a jeho strategických partnerů v oblasti prezentace a interpretace tohoto dědictví i geoturismu.
6. Rada vede Seznam žádostí o udělení označení „kandidátský geopark“ (dále jen „Seznam“).
7. Rada rozhoduje o zařazení na Seznam, případně o zamítnutí žádosti, na základě posouzení podle odstavce 4 tohoto článku hlasováním. Znění tohoto posouzení i následného rozhodnutí Rady o kandidatuře je uvedeno v zápisu z příslušného zasedání Rady.
8. Zařazením na Seznam geopark získává přechodné označení „kandidátský geopark“ na maximálně pětileté období.
9. Rozhodnutí Rady ve věci udělení titulu „kandidátský geopark“ je žadateli oznámeno do 30 dnů od zasedání Rady, na kterém bylo rozhodnutí přijato.
10. V případě, že Rada v žádosti zjistí nedostatky, díky nimž o ní nelze rozhodnout ani hlasovat, vyzve žadatele, aby svou žádost doplnil či upravil. Součástí této výzvy je kromě zápisu z příslušného zasedání Rady, obsahujícího její posouzení kvality geoturistického potenciálu, také výčet konkrétních nedostatků žádosti. Neodstranění vytknutých nedostatků žadatelem do jednoho roku od doručení výzvy bude Radou považováno za zpětvzetí žádosti. Zamítnutou žádost již nelze v tomto znění znovu předložit.

11. Pokud Rada vyhodnotí potenciál území geoparku podle odstavce 4 tohoto článku jako nedostatečný, informuje o svém rozhodnutí žadatele formou zprávy obsahující příložený zápis s příslušným stanoviskem Rady. Součástí zprávy je výčet konkrétních nedostatků a důvodů, pro které nebude žádost zařazena na Seznam.

Článek 5

Nominační dokumentace „kandidátského geoparku“ pro získání certifikátu „národní geopark“

1. Žadatel po obdržení rozhodnutí o zařazení na Seznam a získání titulu „kandidátský geopark“ zahájí přípravu nominační dokumentace, jejíž struktura je uvedena v příloze č. 5 této směrnice. Tuto dokumentaci, společně se sebehodnocením vyplněným v hodnotícím evaluačním formuláři (viz příloha č. 6), zašle nejpozději do pěti let od rozhodnutí o udělení titulu „kandidátský geopark“ Radě. Zasílá ji ve třech vyhotoveních a v elektronické verzi v období mezi 1. říjnem a 30. listopadem daného roku.
2. Doručená nominační dokumentace je tajemníkem Rady zkontrolována z hlediska úplnosti a poté elektronicky postoupena všem členům Rady a Radou určeným hodnotitelům. V případě, že dokumentace neobsahuje všechny požadované náležitosti či má jiné formální nedostatky, vyzve tajemník Rady žadatele k nápravě. Dokud k této nápravě nedojde, není nominační dokumentace Radou posuzována.
3. Rada určí v souladu se statutem a jednacím řádem Rady a článkem 6 této směrnice dva hodnotitele: jednoho pro geovědní oblast a druhého pro oblast regionálního rozvoje a cestovního ruchu. Hodnotitelé z pověření Rady ověří na misi v místě skutečnosti uvedené v nominační dokumentaci a posoudí jeho aktivity a celkový stav.

Článek 6

Rozhodnutí o udělení certifikátu „národní geopark“

1. Výsledek procesu evaluace kandidátského geoparku má následující varianty:
 - 1.1 doporučení Rady ministrovi životního prostředí udělit kandidátskému geoparku certifikát „národní geopark“ (bez podmínek),
 - 1.2 doporučení Rady ministrovi životního prostředí udělit kandidátskému geoparku certifikát „národní geopark“ s podmínkami (jejich splnění bude posuzováno v rámci revalidace podle čl. 1, odst. 2, písm. f),
 - 1.3 Rada kandidátskému geoparku nedoporučí udělit certifikát „národní geopark“, ale odloží rozhodnutí, dokud v nominační dokumentaci nebudou zohledněny připomínky Rady; rozhodnutí lze odložit maximálně do uplynutí pěti let od získání titulu „kandidátský geopark“,

- 1.4 Rada nedoporučí udělit kandidátskému geoparku certifikát „národní geopark“ a jeho nominaci zamítne.
2. Rada rozhoduje o variantách uvedených v čl. 6 odst. 1 na základě posouzení nominační dokumentace a příslušné hodnotící zprávy hlasováním na svém zasedání. Do jednoho měsíce od příslušného zasedání Rada informuje žadatele o výsledku procesu evaluace formou písemného sdělení včetně zápisu z příslušného zasedání a případných připomínek Rady.
 3. O udělení certifikátu „národní geopark“ rozhoduje na základě doporučení Rady ministr životního prostředí. Certifikát s názvem geoparku a identifikací jeho řídicího subjektu předává ministr životního prostředí žadateli do tří měsíců od rozhodnutí Rady.
 4. Statutární zástupce geoparku při převzetí certifikátu „národní geopark“ svým podpisem signatářské listiny (viz příloha č. 10) stvrzuje, že jím řízený národní geopark bude provozován a rozvíjen v souladu s principy Charty národních geoparků.
 5. Evidenci národních geoparků a jejich případných změn vede Agentura ochrany přírody a krajiny ČR.

Článek 7

Revalidace národního geoparku

1. Oprávnění vlastnit certifikát „národní geopark“ je pro každý národní geopark prověřováno Radou v průběhu revalidačního období, které trvá dva nebo čtyři roky (k délce období viz odst. 6 tohoto článku).
2. Revalidace probíhá formou hodnocení stavu a pokroku daného národního geoparku. Za tímto účelem zpracuje revalidovaný národní geopark revalidační zprávu a ve spolupráci s hodnotiteli revalidační formulář (přílohy č. 7 a 8, v případě územní změny též příloha č. 9). Zprávu a revalidační formulář zašle nejdříve šest a nejpozději pět měsíců před ukončením platnosti svého certifikátu „národní geopark“ v elektronické verzi Radě.
3. Doručená revalidační zpráva je tajemníkem Rady zkontrolována z hlediska kompletnosti a poté elektronicky postoupena všem členům Rady. V případě, že revalidační zpráva neobsahuje všechny požadované náležitosti či má jiné formální nedostatky, vyzve tajemník Rady revalidovaný geopark k nápravě. Dokud k této nápravě nedojde, není revalidační zpráva Radou posuzována.
4. Rada určí již na počátku revalidačního období daného národního geoparku³⁾ jednoho hodnotitele pro geovědní oblast a druhého pro oblast regionálního rozvoje a cestovního ruchu. Tento hodnotitelský tým je Radou vyslán provést revalidační hodnotící misi na území geoparku, během níž ve světle skutečností uvedených v revalidační zprávě posoudí jeho celkový stav, činnost a pokrok dosažený v průběhu revalidačního období.

³ Revalidační období je obdobím platnosti certifikátu „národní geopark“.

Tito hodnotitelé také sledují, zda rozvoj geoparku probíhá v souladu s jeho ústředním tématem a záměry uvedenými v jeho nominační dokumentaci a zda je rozvíjen v souladu s principy Charty národních geoparků ČR. Své závěry hodnotitelé doplní do revalidačního formuláře.

5. O výsledku revalidace Rada rozhoduje na základě revalidační zprávy zpracované geoparkem a hodnotící zprávy zpracované hodnotiteli podle bodu 2 článku 6 této směrnice. Členové Rady při tomto rozhodování vycházejí také ze svých znalostí a zkušeností pramenících zejména z návštěv revalidovaného geoparku i z průběžného sledování výsledků jeho činnosti prezentovaných Radě i mimo ni (např. výroční zprávy).
6. Výsledek revalidace Rada vyjadřuje pomocí tříступňového systému barevných karet:
 - 6.1 „zelená karta“ znamená uspokojivý pokrok národního geoparku ve smyslu Charty národních geoparků ČR a tedy doporučení obnovit certifikát „národní geopark“ na další čtyři roky,
 - 6.2 „žlutá karta“ se uděluje při zjištění výrazných nedostatků v činnosti národního geoparku, přičemž Rada písemně vyzve řídicí subjekt národního geoparku, aby do dvou let nežádoucí stav napravil; v opačném případě již nebude certifikát národního geoparku obnoven; „žlutá karta“ tedy znamená doporučení obnovit certifikát „národní geopark“ na další dva roky,
 - 6.3 „červená karta“ je vystavena jen v případě, že během předchozího dvouletého období v režimu „žluté karty“ revalidovaný národní geopark neodstranil Radou vytčené nedostatky, nebo v případě zásadního porušení či soustavného nenaplňování Charty národních geoparků ČR; „červená karta“ tedy znamená doporučení neobnovit certifikát „národní geopark“.
7. O doporučení ministru životního prostředí o obnovení certifikátu „národní geopark“ na další období rozhoduje Rada hlasováním na svém zasedání. Do jednoho měsíce od příslušného zasedání je statutárnímu zástupci hodnoceného národního geoparku zaslána písemná informace o výsledku hlasování (včetně zápisu z příslušného zasedání a případných připomínek Rady).
8. O obnovení certifikátu „národní geopark“ rozhoduje na základě doporučení Rady ministr životního prostředí. Obnovený certifikát „národní geopark“ slavnostně předává ministr životního prostředí žadateli do tří měsíců od rozhodnutí Rady.
9. Ředitel revalidovaného geoparku při převzetí obnoveného certifikátu „národní geopark“ svým podpisem signatářské listiny stvrzuje, že jím řízený národní geopark bude nadále provozován a rozvíjen v souladu s principy Charty národních geoparků.

Článek 8

Změna rozlohy národního geoparku

1. Národní geopark má právo na odůvodněnou změnu rozlohy svého území. Pokud tato změna rozlohy nepřesahuje 10 % stávajícího území národního geoparku, lze o ni žádat v rámci revalidačního procesu. V tomto případě probíhá revalidační proces v souladu s článkem 8 této směrnice.
2. Pokud navrhovaná změna rozlohy národního geoparku přesahuje 10 % jeho stávající rozlohy, je třeba po skončení platnosti jeho certifikátu „národní geopark“ absolvovat celou certifikační proceduru znova podle článků 4 a 5 této směrnice. V tom případě jde o novou žádost o titul „kandidátský geopark“, takže je nutno změnit název i ústřední téma geoparku.

Článek 9

Nominace národního geoparku na geopark UNESCO

1. Národní geopark má možnost usilovat o získání titulu „globální geopark UNESCO“, udělovaného ze strany UNESCO v souladu se Statutem a Operačními směrnicemi globálních geoparků UNESCO (Statutes and Operational Guidelines of the UNESCO Global Geoparks). K tomuto záměru si národní geopark od Rady vyžádá stanovisko pro Českou komisi pro UNESCO (dále také „ČKU“). Toto stanovisko Rada vydá nejdříve 1 měsíc po úspěšném ukončení revalidačního procesu žádajícího geoparku a nejpozději 6 měsíců po něm. Stanovisko Rady stvrzuje svým podpisem ministr životního prostředí a Rada je poté odešle České komisi pro UNESCO, která na základě tohoto podnětu pošle tzv. intenční dopis.
2. Národní geopark za účelem získání titulu „globální geopark UNESCO“ zpracuje nominační dokumentaci v souladu se Statutem a Operačními směrnicemi globálních geoparků UNESCO. Rada k dokumentaci na žádost národního geoparku vydá své stanovisko, v němž bude hodnotit parametry posuzované ze strany UNESCO z hlediska jedinečnosti geologických jevů daného území, interpretace těchto jevů v širokých souvislostech planety Země a života na ní, dále kvality personálního a finančního řízení geoparku, strategie a realizace udržitelného rozvoje s důrazem na rozvoj geoturismu a zapojení místních obyvatel do aktivit geoparku.
3. Tzv. intenční dopis, v němž se avizuje sekretariátu UNESCO v Paříži zájem o přijetí národního geoparku do globální sítě geoparků UNESCO, odesílá ČKU nejpozději 30. června běžného roku. Nominační dokumentaci pak ČKU oficiálně posílá sekretariátu UNESCO v Paříži mezi 1. říjnem a 30. listopadem téhož roku. Těmto termínům se musí přizpůsobit zpracování a odesílání výstupů dle odstavců 1 a 2 tohoto článku České komisi pro UNESCO, aby mohl proces v daném roce proběhnout.
4. Procedura i časový harmonogram hodnocení nominace na globální geopark UNESCO je určena Statutem a Operačními směrnicemi globálních geoparků UNESCO.

Článek 10

Závěrečná ustanovení

1. Kontrolu dodržování této směrnice provádí odbor geologie ministerstva.
2. Agendu geoparků vede odbor geologie ministerstva.
3. Tato směrnice nabývá platnosti podpisem ministra a účinnosti dnem 1. listopadu 2018 a je závazná pro všechny zaměstnance ministerstva a pro ředitele rezortních organizací, kteří zabezpečí postupy zaměstnanců jimi řízených rezortních organizací v souladu s touto směrnicí.
4. Zrušuje se směrnice MŽP č. 6/2007 č. j. 2868/M/07, 34064/ENV/07 ze dne 14. května 2007.

Odborný gestor: odbor geologie

Zpracovatel: Ing. Martina Pásková, Ph.D., RNDr. Mgr. Martin Hrubeš

Mgr. Richard Brabec

ministr

Přílohy:

- č. 1 - Charta národních geoparků
- č. 2 - Logo národních geoparků
- č. 3 - Vzor certifikátu „národní geopark“
- č. 4 - Vzor žádosti o udělení titulu „kandidátský geopark“
- č. 5 - Náležitosti nominační dokumentace k certifikaci „národního geoparku“
- č. 6 - Hodnotící evaluační formulář
- č. 7 - Hodnotící revalidační formulář
- č. 8 - Struktura revalidační zprávy
- č. 9 - Hodnotící revalidační formulář při změně rozlohy národního geoparku
- č. 10 - Signatářská listina

Tyto přílohy jsou nedílnou součástí Věstníku MŽP.